

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv F-04-06

Investeringstilskudd til nye barnehageplasser

1 Innledning

Regjeringens mål for barnehagepolitikken er full barnehagedekning, høy kvalitet og lav pris. Ordningen med investeringstilskudd er et viktig virkemiddel for å nå disse målene. Etter barnehageloven 17. juni 2005 nr. 64 § 8 har kommunene plikt til å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder.

Investeringsstilskuddet gis ved nyetablering av plasser i både kommunale og ikke-kommunale barnehager og gis med en bindingstid på ti år.

Lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. sikrer barnehageeier refusjon av merverdiavgift på utgifter som også dekkes av investeringstilskuddet. Investeringsstilskuddet avkortes derfor tilsvarende barnehageeiers momskompensasjonskrav mot staten knyttet til utgifter det blir gitt investeringstilskudd for.

2 Formålet med tilskuddsordningen

Investeringsstilskuddet er et engangstilskudd til nyetablerte barnehageplasser som tilfaller den som driver barnehagen (eier av barnehagevirksomheten). Formålet med tilskuddsordningen er å sørge for barnehageplass til alle som ønsker det. For å nå dette målet skal investeringstilskuddet bidra til å dekke deler av anleggskostnadene (tomte- og byggekostnader) og redusere finansieringsbehovet (behovet for lån eller egenkapital).

3 Tildelingskriterier

3.1 Driftsformer som omfattes av tilskuddsordningen

Investeringsstilskudd gis til etablering av nye plasser i ordinære barnehager. Det gis ikke investeringstilskudd til familiebarnehage eller virksomhet drevet som åpen barnehage. Med ordinær barnehage forstås i denne sammenheng barnehage som drives i bygning spesielt tilpasset til barnehageformål og som er godkjent til dette bruk, jf. barnehageloven §§ 6 og 10, jf. §§ 1 og 2, dvs. at barnehagen skal være lokalisert i egen bygning eller ha egne lokaler, eventuelt i sambruk med annen virksomhet.

Lavvo, gamle, buss og lignende betegnes ikke som lokaler i barnehagelovens forstand og faller utenfor ordningen med investeringstilskudd. Momenter i vurderingen av hva som faller inn under kategorien "og lignende" og dermed ikke skal betegnes som lokaler i barnehagelovens forstand, er bl.a. målet om full barnehagedekning, og herunder ønsket om å finansiere varige barnehager. Investeringsstilskuddet har derfor en bindingstid på 10 år, jf. kapittel 7. Varige barnehageløsninger er viktig med hensyn til lokalmiljøet og tilbudets stabilitet – særlig for foreldrene og barna.

Rehabilitering og utbedring av eksisterende barnehagebygg omfattes ikke av ordningen. Som ny barnehage regnes likevel barnehager som flytter til nye lokaler når de tidligere lokalene er revet eller etter kommunens vurdering var klart uegnet for fortsatt bruk til barnehageformål. Det gis ikke investeringsstilskudd ved økning i antall barn som følge av bedre kapasitetsutnytting.

3.2 Tiltak som omfattes av tilskuddsordningen

Investeringsstilskudd gis ved følgende tiltak:

1. Oppføring av nytt barnehagebygg.
2. Ombygging av eksisterende bygg med annet bruksområde til barnehagebygg
3. Ny barnehage som etableres ved kjøp av lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage.
4. Ny barnehage som etableres i leide lokaler som er nybygget til barnehageformål.
5. Ny barnehage som etableres i leide lokaler.
6. Tilbygg eller annen utvidelse av eksisterende barnehage. jf. punkt 1 til 5 i dette avsnittet.

For punkt 1 og 4 danner dokumenterte anleggskostnader grunnlaget for beregning av investeringsstilskuddet. Anleggskostnader vil si tomtkostnader og byggekostnader:

Tomtekostnader omfatter:

- Pris for råtomt/verdi av egen tomt
- Kostnader vedrørende offentlige veier og ledninger
- Tilknytningsavgift for elektrisitet, vann og kloakk
- Stikkgrøfter med ledninger og kummer, stikkveier på tomt
- Planering og drenering, tilsåing, beplantning og inngjerding
- Anlegg av lekeplass med fast lekeutstyr

Byggekostnader omfatter:

- Utgraving og utsprenging av byggegruben
- Fundamentering, grunnmur, drenering, ev. plate på mark
- Mur- og pussearbeid, pipe
- Tømrer-, snekker- og glassmesterarbeid
- Malerarbeid og gulvbelegg
- Rørleggerarbeid
- Elektrikerarbeid, elektriske ovner
- Ventilasjonsanlegg
- Blikkenslagerarbeid
- Honorarer og gebyrer
- Byggelånsrenter og provisjoner
- Andre byggekostnader
- Verdi av egeninnsats

Kostnader til løst inventar og utstyr faller ikke inn under denne tilskuddsordningen.

For punkt 2, 3 og 5 danner markedsverdien av det opprinnelige lokalet samt dokumenterte anleggskostnader til ombygging grunnlaget for beregning av investeringsstilskuddet. Kommunen og fylkesmannen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann, jf. kap. 8.

Det gis investeringsstilskudd ved etablering av ny barnehagevirksomhet i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage når det etter en reell nedleggelse kommer inn ny barnehageeier og hovedsakelig nye medarbeidere og nye barn. Det stilles krav om at den gamle barnehagevirksomheten er meldt nedlagt, den nye er meldt åpnet og at kommunen har gitt ny godkjenning. Kommunen skal kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Fylkesmannen må i hvert enkelt tilfelle vurdere hvorvidt det har skjedd en reell nedleggelse og reell nyetablering.

4 Utmåling av tilskudd

Investeringsstilskuddet utmåles etter økning i antall barn med barnehageplass som følge av tiltak omtalt i punkt 3.2. Tilskudd utmåles maksimalt for det antall barn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning. Tilskudd gis uavhengig av om de barna som tilbys plass i den nye barnehagen har gått i barnehage tidligere.

4.1 Tilskuddsenhet

Tilskuddet beregnes ut fra et maksimalbeløp som er avhengig av barnets alder og oppholdstid. Maksimalbeløpet er høyere for barn under tre år enn for barn over tre år, og høyere for heltidsplass enn for deltidsplass. Investeringsstilskudd i 2006 er:

Per barn under tre år (barn født 2003 eller senere)	
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	kr 25 000
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	kr 50 000
Per barn over tre år (barn født 2002 eller tidligere)	
Deltidsplass (under 33 timer per uke)	kr 21 500
Heltidsplass (33 timer eller mer per uke)	kr 43 000

4.2 Avkorting av investeringsstilskudd

4.2.1 Avkorting i forhold til tilskuddsgrunnlaget

Dersom det viser seg at investeringsstilskuddet som beregnes ut fra maksimalbeløp (under punkt 4.1) overstiger det dokumenterte tilskuddsgrunnlaget (beregnet i henhold til punkt 3.2), skal tilskuddet avkortes. Avkorting skjer ved at investeringsstilskuddet begrenses oppad til det dokumenterte tilskuddsgrunnlaget, det vil si beregnede anleggskostnader og eventuelt markedsverdien av lokalene.

4.2.2 Avkorting ved mva-kompensasjonskrav

Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. trådte i kraft 1. januar 2004. Loven sikrer barnehageeier refusjon av merverdiavgift på utgifter som også dekkes av investeringsstilskuddet. Investeringsstilskuddet skal avkortes tilsvarende barnehageeiers mva-kompensasjonskrav mot staten knyttet til utgifter det gis investeringsstilskudd for, jf. kap 8. Dette skal framkomme under pkt. 12 i blankett F-4196 *Søknad om investeringsstilskudd for nye barnehageplasser*. Investeringsstilskuddet avkortes ikke hvis eier av barnehagevirksomheten ikke er kompensasjonsberettiget, jf. lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. § 6 annet ledd. Det vises til Skattetaten ved spørsmål om barnehagen er merverdiavgiftsberettiget.

Merverdiavgiften blir trukket fra investeringsstilskuddet både for kommunalt og ikke-kommunalt eide barnehager. Fra 2004 er det gjort et generelt trekk i kommunenes rammeinntekter basert på forventet merverdiavgift knyttet til investeringer og drift. I dette trekket ble imidlertid anslått merverdiavgift knyttet til investering i barnehagesektoren holdt utenfor. En slik særskilt behandling ble gjort for å kunne opprettholde en ordening for investeringsstilskudd til alle nye barnehageplasser, uavhengig av eierskap. Det vises til St.prp.nr. 1 (2003-2004) fra Finansdepartementet der det nettopp presiseres at "merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer for kommunale og private barnehager på om lag 250 mill. kroner finansieres samlet gjennom reduksjon i investeringsstilskuddet".

5 Nedbetaling av husbanklån

I *Retningslinjer for lån til barnehager* fra Husbanken (HB 7.B.4) punkt 4 står det:

Investeringsstilskuddet skal gå til nedbetaling av husbanklånet. Eventuelt privatlån som inngår som delfinansiering av prosjektkostnader og egenkapitaldel til samme formål, kan dekkes før husbanklånet.

6 Etterbetaling av investeringsstilskudd til barnehager som åpnet i 2005

Barnehager som mottok investeringsstilskudd i 2005, men som av ulike grunner ikke fikk fylt opp alle plassene på åpningstidspunktet, får investeringsstilskudd for nye plasser som tas i bruk i 2006. Alle bestemmelsene i dette rundskrivet gjelder også for tilskudd til disse plassene.

7 Bindingstid

Investeringsstilskuddet gis med en bindingstid på ti år. For tilskudd gitt i 2006 utløper bindingstiden 31.12.2016.

Ved å motta investeringsstilskudd forplikter barnehageeier seg til å drive med tilnærmet samme kapasitet når det gjelder barnehageplasser gjennom hele bindings-tiden. Tilnærmet samme kapasitet vil si at barnehagen i kortere perioder kan ha færre barn enn det den har fått utbetalt investeringsstilskudd for. Driftsendringer som innebærer en varig reduksjon i antall barn, kan utløse krav om at hele eller deler av investeringsstilskuddet må betales tilbake.

Ved brudd på bindingstiden skal fylkesmannen vurdere om hele eller deler av investeringsstilskuddet skal kreves tilbakebetalt. Investeringsstilskuddet kan ikke kreves tilbakebetalt hvis det vil være urimelig overfor barnehageeier. Hvis ikke særlige forhold taler for noe annet, skal fylkesmannen kreve tilbakebetalt en forholdsmessig andel av tilskuddet i forhold til gjenværende tid av bindingstiden. Fylkesmannens vedtak om tilbakebetaling kan påklages til Kunnskapsdepartementet.

Kommunen har ansvar for å innkreve beløp som skal tilbakebetales fra ikke-kommunale eiere.

Bindingstiden gjelder selv om barnehagen får ny eier. Overdrager skal gjøre den nye barnehageeieren kjent med at det er gitt investeringsstilskudd på de vilkår som gjelder for tilskuddet. Å unnlate dette kan medføre erstatningsansvar.

8 Saksbehandling

Søknad om investeringsstilskudd fremmes på blankett F-4196 *Søknad om investeringsstilskudd til nye barnehageplasser*. Barnehageeier sender søknaden til den kommunen barnehagen ligger i. Kommunen kontrollerer søknaden og sender den videre til fylkesmannen.

Barnehageeier er ansvarlig for at blanketten er korrekt utfylt i henhold til bestemmelsene i dette rundskrivet. Barnehageeier skal kunne dokumentere opplysningene i søknaden i form av et regnskap for etableringen, jf. punkt 3.2. Barnehageeier som etablerer virksomhet i leide lokaler er ansvarlig for å skaffe til veie nødvendige opplysninger fra den som eier bygget barnehagen drives i. Med sin underskrift bekrefter barnehageeier at opplysningene i søknaden stemmer med faktiske forhold og at investeringsstilskuddet vil bli nyttet etter forutsetningene.

Søknad om investeringsstilskudd kan først fremmes når de nye barnehageplassene er tatt i bruk. Kopi av åpningsmelding og godkjenning, jf. barnehageloven § 10 skal vedlegges søknaden. Barnehageeier som av ulike grunner ikke får fylt opp alle plassene innen søknadstidspunktet, kan senere søke om investeringsstilskudd for nye plasser som tas i bruk i 2006, jf. kapittel 6.

Barnehageeier må i søknaden beregne merverdiavgiften som har påløpt etter 1.1.2004 som følge av etableringen, jf. punkt 3.2. Investeringsstilskuddet avkortes med et tilsvarende beløp, jf. punkt 4.2.2.

Kommunen skal kontrollere at vilkårene for å motta investeringsstilskudd er til stede før søknaden sendes til fylkesmannen. Kommunen skal kontrollere at det søkes for korrekt antall barn fordelt på oppholdstid og alder, jf. blankett F-4197 *Melding om åpning av barnehage/endring i antall barn*. Kommunen skal kontrollere at barnehagen ikke har tatt inn flere barn enn det er plass til innenfor barnehagens godkjenning. Kommunen skal også kontrollere om barnehagen har hatt anleggskostnader som tilsvarer eller overstiger søknadsbeløpet, jf. punkt 4.1. Kommunen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann. Kommunen skal kontrollere at den anslåtte merverdiavgiftskostnaden er sannsynlig i forhold til tiltaket og tilskuddsgrunnlaget, og bør kreve en redegjørelse hvis merverdiavgiften utgjør mindre enn 20 prosent av anleggskostnadene. I tilfeller hvor barnehager etableres i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage, skal kommunen kontrollere at det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering. Kommunen underskriver søknaden og bekrefter ved dette at søknaden er kontrollert.

Fylkesmannen fatter vedtak om tildeling av investeringsstilskudd. Fylkesmannen foretar som hovedregel en formalia- og rimelighetskontroll av opplysningene i søknaden. Fylkesmannen skal sende søknader som er mangelfullt utfylt eller dokumentert tilbake til kommunen.

Fylkesmannen kan kreve at barnehageeier dokumenterer markedsverdien av lokaler med en takst fastsatt av godkjent takstmann. I tilfeller hvor barnehager etableres i lokaler som tidligere har vært benyttet til barnehage, skal fylkesmannen vurdere hvorvidt det har funnet sted en reell nedleggelse og en reell nyetablering.

Fylkesmannen kan kreve særskilt dokumentasjon fra kommunen i de tilfeller der barnehagen har flyttet ut av lokaler som etter kommunens vurdering var klart uegnet til barnehageformål, jf. pkt. 3.1. Fylkesmannen kan gjøre en selvstendig vurdering av hvorvidt kravet om uegnethet er oppfylt.

Fylkesmannen skal avkorte investeringsstilskuddet tilsvarende barnehageeiers mva-kompensasjonskrav mot staten knyttet til utgifter påløpt etter 1.1.2004 som følge av etableringen, jf. punkt 3.2 og 4.2.2. Fylkesmannen skal kontrollere at den anslåtte merverdiavgiften er sannsynlig i forhold til tiltaket og tilskuddsgrunnlaget. Fylkesmannens avkorting skjer uavhengig av om barnehageeier faktisk søker refusjon for påløpte merverdiavgiftskostnader fra fylkesskattekontoret.

Fylkesmannens vedtak er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og reglene i forvaltningsloven kap. IV–VI kommer dermed til anvendelse. Kopi av fylkesmannens vedtaksbrev sendes Husbanken, jf. kap. 5. Fylkesmannens vedtak kan påklages til Kunnskapsdepartementet, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd.

Investeringsstilskuddet utbetales til kommunen, også for ikke-kommunale barnehager. Kommunen skal uten ugrunnet opphold videreformidle tilskuddet til ikke-kommunale barnehager.

Fylkesmannen skal ved utbetaling av investeringsstilskuddet sørge for at mottaker gjøres kjent med at departementet eller Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at tilskuddsmidlene blir nyttet etter forutsetningene, jf. bevilgningsreglementet § 10. Fylkesmannen fører kontroll på vegne av departementet.

9 Kontroll

Kommunen har et ansvar for å føre kontroll med at vilkårene for investeringsstilskuddet blir overholdt, særlig i forhold til bestemmelsene om bindingstid. Dette skal skje gjennom årsmeldinger (KOSTRA-skjema 16), åpnings- og endringsmeldinger og gjennom det generelle tilsynet kommunen har ansvar for å utøve overfor all barnehagevirksomhet i kommunen, jf. barnehageloven § 16. Dersom vilkårene for investeringsstilskuddet ikke overholdes, skal kommunen underrette fylkesmannen.

Fylkesmannen skal foreta stikkprøver ved saksbehandling av søknader om investeringsstilskudd. Fylkesmannen har også et ansvar for å føre kontroll med at vilkårene knyttet til tildelt investeringsstilskudd blir overholdt. Fylkesmannen skal foreta stikkprøvekontroller.

10 Skatt på investeringsstilskudd

Etter skatteloven § 5-1 er som hovedregel enhver fordel vunnet ved virksomhet skattepliktig inntekt. Private barnehager der plassene prises til tilnærmet selvkost er imidlertid fritatt for skatteplikt etter skatteloven § 2-32. Følgelig vil ikke investeringsstilskuddet være skattepliktig inntekt for disse virksomhetene.

Nærmere informasjon om skatteplikt av investeringsstilskuddet kan fås ved henvendelse til Skatteetaten.

11 Regnskapsføring i kommunene

Investeringsstilskuddet føres i kommunenes investeringsregnskap (kontoklasse 0) på funksjon 221 – Førskolelokaler og skyss. Investeringsstilskudd til kommunale barnehager inntektsføres på art 700 (refusjon fra staten). Investeringsstilskudd til ikke-kommunale barnehager inntektsføres på art 810 (andre statlige overføringer) og utgiftsføres på art 470 (overføringer til andre (private)).